

Dwie grupy opracowały i zaprezentowały program zawodów ratowniczych, jedna grupa przygotowała i zademonstrowała zajęcia przeprowadzone metodą dramy, a kolejna grupa, przedstawiła pracę nauczyciela metodą projektu, prezentując wykonane przez uczniów projekty.

Studia podyplomowe przysposobienia obronnego organizowane przez Uniwersytet Wrocławski przygotowały nas do prowadzenia zajęć z zakresu pierwszej pomocy. Na zajęciach z metodyki nauczania przysposobienia obronnego i obrony cywilnej zostaliśmy przygotowani do organizowania różnych form pracy z uczniem. Jedną z nich są zajęcia pozalekcyjne będące alternatywą dla nudy i agresji młodzieży szkolnej. Propozycją podsumowania naszych zajęć są zawody ratownicze, które oferujemy młodzieży.

Zaproponowany program zawodów pierwszej pomocy może być wykorzystany przez wszystkich słuchaczy naszych studiów, można go, bowiem wykorzystać zarówno jako propozycję wzbogacenia programu z przysposobienia obronnego, jak i świetnej zabawy, podczas której młodzież doskonali nabyte umiejętności.

Można go również wykorzystać w organizacji zawodów pierwszej pomocy dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjów. Zawody te poprowadzi przygotowana przez nas młodzież.

Cel zawodów

Celem zawodów jest promowanie bezpiecznych zachowań oraz zasad udzielania pomocy przedmedycznej, doskonalenie praktycznych umiejętności samodzielnego i szybkiego myślenia, ustalenie stopnia opanowania nabytych umiejętności udzielania pierwszej pomocy, właściwego zachowania się ratownika w sytuacji urazowej. Zawody mogą wpłynąć na kształtowanie wrażliwości i współczucia na cierpienie ludzkie oraz odpowiedzialności za siebie i wykonywane zadania.

Organizatorami zawodów może być przygotowana przez nas młodzież. Będzie to dla niej również sprawdzian praktyczny zarówno z zakresu udzielania pierwszej pomocy, ale także z umiejętności planowania, organizowania i przeprowadzania imprez. Zawody można zorganizować we współpracy z Zarządem Okręgowym PCK, Centrami Zarządzania Kryzysowego, Jednostkami Samorządowymi.

Organizacja zawodów

Organizując zawody należy powołać komitet organizacyjny, który będzie odpowiadał za całokształt spraw związanych z przygotowaniem i przebiegiem zawodów. Do zadań komitetu organizacyjnego należy w szczególności:

- określenie dokładnego terminu i miejsca zawodów,

---

¹ Bogusława Breitkopf jest konsultantem ODN w Zielonej Górze, autorką programów, podręczników oraz poradników metodycznych dla nauczycieli przysposobienia obronnego.

- powołanie sędziego głównego i komisji sędziowskiej,
- zapewnienie prawidłowego przebiegu zawodów oraz bezpieczeństwa uczestników,
- zabezpieczenie nagród, dyplomów, wyróżnień,
- właściwe udokumentowanie zawodów, w tym sporządzenie protokołu.

Uczestnicy zawodów

W zawodach szkolnych uczestniczą 4-osobowe reprezentacje klas, natomiast w zawodach międzyszkolnych uczestniczą zwycięskie zespoły reprezentujące szkołę. Organizatorem etapu szkolnego w szkole ponadgimnazjalnej jest nauczyciel przysposobienia obronnego, a w gimnazjum lub szkole podstawowej nauczyciel odpowiedzialny za realizację ścieżki prozdrowotnej.

Wyposażenie uczestników

Każdy uczestnik zawodów powinien posiadać apteczkę pierwszej pomocy, zawierającą podstawowe środki opatrunkowe (gazę, kompresy gazowe, chustę trójkątną, rękawiczki ochronne, bandaż elastyczny, koc termiczny) oraz długopis.

Bezpieczeństwo zawodów

Organizatorzy nie ubezpieczają zawodników od NW i nie zapewniają opieki wychowawczej uczestnikom. Za zawodników odpowiedzialny jest opiekun drużyny. Stacje będą tak rozmieszczone, aby nie stanowiły zagrożenia dla uczestników zawodów. Jeżeli jednak dojdzie do wypadku, należy podać hasło „**WYPADEK**”, na które kierownik każdej stacji jest zobowiązany przerwać prace i udzielić pomocy poszkodowanemu lub wezwać pogotowie ratunkowe.

Sędziowie Do zadań komisji sędziowskiej należy:

- zaznajomienie się z zasadami oceniania urazu (karta oceny),
- czuwanie nad prawidłowym przebiegiem zawodów,
- ustalenie i ogłoszenie wyników.

Decyzje komisji sędziowskiej są ostateczne. Wszyscy sędziowie są zobowiązani zachować w całkowitej dyskrekcji poznane szczegóły urazów, które będą symulowane zawodnikom.

Przebieg zawodów

Przed zawodami opiekunowie wylosują numery startowe wg, których startować będzie cała drużyna. Na wykonanie zadania, na stanowisku urazowym drużyna ma 10 minut.

Uczestnicy zawodów mają do pokonania trasę w kształcie pętli, na której rozmieszczono trzy (w zależności od ilości drużyn więcej lub mniej) stanowiska urazowe. Między stacjami urazowymi rozmieszcza się punkty wyczekiwania (zabawowe).

Na punktach urazowych ocenia się:

- bezpieczeństwo ratowników i miejsca wypadku,
- ratowanie życia,
- zapobieganie dodatkowym urazom,
- udzielanie pierwszej pomocy,
- alarmowanie (wezwanie pomocy).

Działania wykonywane przy poszkodowanym ocenia sędzia. Komisja sędziowska może niedopuszczyć do zawodów lub przerwać udział osobom naruszającym postanowienia regulaminu.

Zasady oceny końcowej

Wygrywa drużyna, która otrzyma największą łączną ilość punktów. Jeżeli więcej niż jedna drużyna otrzyma taką samą ilość punktów, o zwycięstwie zdecyduje ilość i „jakość” punktów uzyskanych na stanowisku „Resuscytacja krążeniowo-oddechowa”.

Nagrody Wszystkie drużyny otrzymują dyplomy, natomiast drużyny, które zajęły trzy pierwsze miejsca otrzymują nagrody w zależności od możliwości organizatorów.

Uwagi końcowe

Inscenizacja okoliczności wypadku, odpowiednia charakteryzacja i zachowanie się poszkodowanego odgrywają ogromną rolę w ćwiczeniu umiejętności udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w warunkach zbliżonych do naturalnych. Warto zadbać także o to, aby na stanowisku urazowym znalazły się osoby wcielające się w rolę świadków zdarzenia, niejednokrotnie przeszkadzających w udzielaniu pomocy. Opis sytuacyjny stanowisk

Stanowisko 1 – „Remont”

Grupa remontowa przeprowadza remont sali. Jeden z pracowników wykonuje prace malarskie na drabinie. Drugi przecina parkiet przy użyciu pilarki. Trzeci dokonuje pomiarów pomieszczenia. Pracujący na drabinie traci równowagę, przeważa się razem z drabiną i upada. Na krzyk upadającego, pracujący pilarką odwrócił się, odcinając sobie tarczą urządzenia dwa palce dłoni. Upadająca tarcza piły uszkodziła przewody. Niosący pomoc trzeci pracownik chcąc wyłączyć piłę, zostaje porażony prądem.

Zadaniem ratowników jest udzielenie pomocy przy amputacji palców, porażonemu prądem oraz unieruchomienie złamań i potłuczeń

Wyposażenie stanowiska: drabina i pędzel malarski, pilarka ręczna, czerwona farba, miara, odcięte palce, kombinezony robocze, pilarka ręczna, przewód elektryczny.

Stanowisko 2 – „Impreza”

Impreza urodzinowa u Kasi. Kasia obchodzi 18 urodziny. Zaprosiła osiem osób. Jest godzina 23, głośno gra muzyka. Na stole stoją częściowo puste butelki po alkoholu. Część osób tańczy, pozostali siedzą przy stole i rozmawiają. Daniel je popcorn zrobiony przez Kasię, przy tym opowiada dowcipy. Nagle Daniel, ma problem z mową, nie może złapać oddechu. Łapie powietrze i wskazuje ręką na gardło. Jego twarz robi się czerwona. Mariola, dziewczyna Daniela wpada w histerię, zaczyna głośno krzyżeć, biega po pokoju szukając pomocy. Intensywnie gestykuluje. Widząc całą tę sytuację Grześ, który do tej pory siedział spokojnie, przewraca się. Ciało jego wstrząsają drgawki. Nie można nawiązać z nim kontaktu. W ustach pojawia się piana. Tymczasem Magda zwraca uwagę, że od dłuższego czasu nie ma Łukasza. Zaczyna go szukać. Okazuje się, że chłopak leży na balkonie, według Magdy chłopak nie okazuje czynności życiowych.

Zadaniem ratowników na tym stanowisku jest pomoc poszkodowanym w sytuacji zakrzuszenia, zatrzymania czynności życiowych, w ataku epilepsji oraz opanowanie hysterii. Wyposażenie stanowiska. Na stanowisku należy zgromadzić: popcorn, stół, 4 krzesła, magnetofon z muzyką dyskotekową, 3 butelki po alkoholu, tabletki musujące (piana), fantom (gaziki do dezynfekcji Leko)

Stanowisko – „Piknik”

Są wakacje. W weekend czwórka znajomych wybrała się nad jezioro. Na stoliku znajdują się: owoce, cebula, soda oczyszczona, termos z herbatą, szklanki. Obok jest rozłożony koc i stoi grill. Chłopcy zaczęli go właśnie rozpalać. Dziewczyny poszły pływać na materacu. Podczas gdy chłopcy rozpalali grilla, jednego z nich użądliła osa w palec, na którym znajdował się sygnet. Chcąc ją strącić przypadkiem wyrzucił grill. Kolega w tym czasie przelewając herbatę z termosu do szklanki poparzył sobie dłonie wrzątkiem (na dłoniach pojawiły się pęcherze, na przegubie ręki – zegarek).

Dziewczyny słysząc krzyk chłopca wybiegły z wody i jedna z nich nadepnęła na szkło na plaży. Jej koleżanka pochyła się nad poszkodowaną i płacze, zaczyna histeryzować. Utrudnia udzielanie pomocy poprzez niedopuszczanie ratowników do poszkodowanej. Sama nie wymaga pomocy. *Wyposażenie stanowiska*

Szklanka, woda, termos, materac, sygnet, wiadro, zegarek, soda oczyszczona, koc, owoce, grill. Zadaniem ratowników na stacji piknik jest udzielenie pomocy osobie poparzonej, pomoc w użądleniu, usunięcie przeszkadzającego, opanowanie hysterii, opatrzenie rany z ciałem obcym.

Stanowiska zabawowe

Na stanowiskach zabawowych można dać uczniom do rozwiązania krzyżówkę tematyczną, poprosić ich o ułożenie rozsypki, puzzli, lub poprosić, aby ułożyli czterowiersz o określonej tematyce, np. PCK, pierwsza pomoc itp.

Co będzie podlegało ocenie?

1. Bezpieczeństwo miejsca wypadku
  - Czy ratownik upewnił się przed zbliżeniem do poszkodowanego, że jest bezpieczny?
  - Czy stwierdziwszy istnienie zagrożenia, usunął źródło zagrożenia przed udzieleniem pomocy poszkodowanemu?
2. Samoochrona ratowników.

Czy ratownicy zadbali o własne bezpieczeństwo przez:

  - Założenie rękawiczek, usunięcia z pola działania szkieł, wyłączenie muzyki, itp.;
  - Poszkodowanego wymagającego przeniesienia wynosiło nie mniej niż dwie osoby;
  - Rękawice, które miały kontakt z krwią zostały zdjęte w taki sposób, że znajdujące się na nich zanieczyszczenia nie mogły zostać przeniesione na ludzi i sprzęt
3. Ocena przytomności i stopnia świadomości poszkodowanego
  - Natrafiając na nieruchomo leżące poszkodowanego ratownik zaczął działanie od sprawdzenia czy poszkodowany go słyszy (potrząśnięcie za ramię i głośne pytanie).

- Ratownik starał się nawiązać kontakt z poszkodowanym. W rozmowie starał się rozpoznać, czy poszkodowany rozumie, co się do niego mówi, potrafi opisać przyczyny i przebieg wypadku, odczuwane dolegliwości, bóle miejsca, wie gdzie się znajduje, kim jest, gdzie mieszka.
4. Ocena oddechu
- W razie stwierdzenia utraty świadomości pierwszą czynnością ratownika było sprawdzenie, czy poszkodowany oddycha. W tym celu wykonał następujące czynności:
- Udrożnił drogi oddechowe;
  - Utrzymując głowę w odchyleniu zbliżył swoją skroń do ust i nosa poszkodowanego;
  - Patrzył, czy klatka piersiowa się porusza;
5. Rozpoznanie urazu
- Jeżeli poszkodowany ma zachowane czynności życiowe, ratownik stara się zebrać najpotrzebniejsze informacje dla określenia stanu poszkodowanego. Źródłem informacji mogą być:
- Rozmowa z poszkodowanym;
  - Rozmowa z innymi uczestnikami wypadku;
  - Praca trzech zmysłów wzrok, słuch, dotyk (widzę, słyszę, czuję);
  - Poszukiwanie wisiora, bransolety lub innych przedmiotów świadczących o przyczynie urazu lub chorobach poszkodowanego;
  - Rozmowa ze świadkami wypadku;
  - Ocena miejsca wypadku;
  - Rozmowa z innymi ratownikami, (jeżeli pomocy udzieli kilku ratowników).
6. Ułożenie poszkodowanego
- Zmiana pozycji poszkodowanego nastąpiła dopiero po uzyskaniu informacji o jego stanie.
7. Reakcja na zmiany w zachowaniu poszkodowanego
- Postępowanie ratownicze zmodyfikowano po zaobserwowaniu zmian w zachowaniu poszkodowanego (np. po udzieleniu pomocy – wyniesiono na świeże powietrze)
8. Telefon o pomoc zawierał informacje o:
- Lokalizacji miejsca wypadku (charakterystyczne punkty);
  - Okolicznościach zdarzenia;
  - Ilości poszkodowanych, ich wieku;
  - Przypuszczalnych (rozpoznanych) urazach, jakich doznali poszkodowani;
  - Informacje o osobie meldującej;
  - Złożenie meldunku nastąpiło po zebraniu informacji o poszkodowanym (poszkodowanych).
9. Ponawianie kontroli czynności życiowych
- Poszkodowani nieprzytomni i zagrożeni rozwojem wstrząsu pourazowego mieli kontrolowane tętno i oddech.
  - Ratownicy starali się oceniać stopień świadomości poszkodowanego.
10. Wsparcie psychiczne
- Ratownik przebywał w polu widzenia poszkodowanego, rozmawiał z nim, utrzymywał kontakt dotykowy i wzrokowy, upewniał się, czy poszkodowane-

mu jest wygodnie, pytał czy może coś dla niego zrobić itp. Wyjaśniał jakiej pomocy udziela i w jakim celu.

- Po udzieleniu pomocy poszkodowanego okryto kocem przeciwstrząsowym.

Praca metodą dramy

Drama jest to metodą rozwijania sprawności umysłowych oraz osobistych zainteresowań ucznia. Bazuje na zachowaniach szczególnie bliskich młodzieży, zabawie, grach, improwizacji. Ma zastosowanie w praktycznym ćwiczeniu umiejętności społecznych takich jak: negocjowanie, podejmowanie decyzji, komunikowanie się.

Ucniowie uczą się przez doświadczanie i przeżywanie. Można ją wykorzystać w pracy wychowawczej oraz ćwiczeniach doskonalących zasady udzielania pierwszej pomocy.

Jest to metoda rozwijania sprawności umysłowych oraz osobistych zainteresowań. Bazuje na zachowaniach szczególnie bliskich młodzieży: zabawie, grach, improwizacji. Ma ona zastosowanie w praktycznym ćwiczeniu umiejętności społecznych takich jak: negocjowanie, podejmowanie decyzji, komunikowanie się. Uczniowie uczą się przez doświadczanie i przeżywanie. Można ją wykorzystać w pracy wychowawczej oraz ćwiczeniach doskonalących zasady udzielania pierwszej pomocy.

Przebieg pracy metodą dramową polega na:

1. Przedstawieniu uczniom tematu i celu zajęć, wyjaśnieniu, dlaczego stosujemy tę metodę.
2. Wprowadzeniu uczniów w sytuację dramową poprzez opowiedzenie zdarzenia, przedstawienie sytuacji fikcyjnej, problemu wychowawczego.
3. Przedstawieniu uczniom scenariusza (lub poleceniu przygotowania scenariusza).
4. Przedstawieniu ról. Pozwoleniu uczniom samodzielnie je wybrać (można je przydzielić, ale wówczas trzeba poinformować uczniów, że mają prawo do rezygnacji z powierzonej roli, jeżeli ona im nie odpowiada). Wybraniu osób, które będą obserwatorami. Określeniu czasu na przygotowanie się do roli.
5. Ustaleniu miejsce i czasu akcji. Wspólnie z klasą przygotowanie dekoracji i rekwizytów. Po tych przygotowaniach rozpoczynamy dramę. Nasi uczniowie wcielają się w role i odgrywają scenki.
6. Zaproszeniu wszystkich do dyskusji po zakończeniu gry. W dyskusji uczestniczą również obserwatorzy. Podczas niej zwracamy uwagę na wszystkie aspekty przedstawionej sytuacji, rozmawiamy o odczuciach osób uczestniczących w grze.
7. Dokonaniu podsumowania całości dramy.

Zasady prowadzenia zajęć metodą dramy:

- temat zajęć powinien być interesujący dla uczniów i inspirujący ich do działań kreatywnych,
- w trakcie pierwszych zajęć należy wprowadzić proste techniki, jak rzeźba czy film, realizować je małymi zespołami lub w parach, co zwiększa zdyscyplinowanie uczniów,
- wstępne doświadczenia dramatyczne powinny rozpoczynać się od ćwiczeń koncentracji zmysłów, co umożliwi pełniejsze zaangażowanie w trakcie zajęć,
- uczniowie powinni wykonywać ćwiczenia w kręgu, tak by widzieli dokładnie efekty wspólnej pracy,

- w trakcie przygotowania ćwiczeń nauczyciel powinien kontrolować przebieg przygotowań, zadawać pytania, udzielać wyjaśnień; po upewnieniu się że wszyscy są dobrze przygotowani, może dopuścić do pokazywania efektów wspólnej pracy.

Aby na zajęciach nie zapanował chaos, nauczyciel powinien ustalić znaki dźwiękowe lub słowa-klucze, za pomocą, których inicjuje lub przerywa działanie.

Opis sytuacji

W małej wiosce pod Wrocławiem trwa dyskoteka. Przechodzący obok mężczyzna będący w stanie po spożyciu alkoholu decyduje się na zabawę. Ochroniarz nie chce go wpuścić do środka. Wściekły, rzuca się na ochroniarza próbując wedrzeć się do środka siłą, ochroniarz uspokaja go, a że to nie pomaga nadużywa siły uderzając go w twarz. Mężczyzna traci przytomność i upada na podłogę. Wystraszony ochroniarz wzywa na pomoc koleżankę z szatni i razem przystępują do resuscytacji.

Na sali dyskotekowej trzy przyjaciółki spożywają alkohol w dużych ilościach, bawiąc się przy tym świetnie. Nagle jedna z nich wyraźnie źle się poczuła (wypity alkohol spowodował zatrucie) i zwróciła resztki treści żołądkowej. Jedna z przyjaciółek udziela zatrutej pomocy, podając jej szklanekę wody. Po chwili wyprowadza ją na dwór.

Dyskoteka trwa nadal, wszyscy świetnie się bawią, aż tu nagle dwie dziewczyny na parkiecie wszczynają bójkę o chłopaka. Jedna z nich rzuca się z rozbita butelką na koleżankę raniąc jej przedramię. Traci przy tym równowagę upadając na rozbite szkło, które utknęło jej w przedramieniu. Dwie postronne osoby udzielają pomocy poszkodowanym dziewczynom.

W tym samym czasie szalejąca na parkiecie dziewczyna potyka się, nieszczęśliwie upada łamiąc przedramię. Dwóch świadków zdarzenia podbiega, aby udzielić dziewczynie pomocy. Na miejscu stwierdzają złamanie otwarte. Na widok wystającej kości jeden z nich mdleje. Drugi ze świadków woła kolegę i przystępują do udzielenia pomocy obu poszkodowanym. Na dyskotecę oprócz poszkodowanych, udzielających pomocy znajduje się również osoba, która swoim zachowaniem utrudnia niesienia pomocy poszkodowanym.

Na widok zaistniałych zdarzeń właściciel dyskoteki przerywa zabawę wyłączając muzykę i uciszając rozbawionych gości.

Po omówieniu zasad pracy tą metodą zespół zaprezentował scenkę, w której wystąpiły następujące urazy:

Złamanie otwarte

Zadaniem ratownika jest udzielenie pomocy poszkodowanemu w przypadku złamania otwartego przedramienia.

Rana cięta

Zadaniem ratownika jest udzielenie pomocy udzielenie pomocy poszkodowanemu z raną ciętą przedramienia.

Resuscytacja krążeniowo-oddechowa

Zadaniem ratownika jest prowadzenie RK – O na fantomie przez minimum 3 minuty.

Rana z ciałem obcym

Ratownik ma rozpoznać uraz i udzielić poprawnie pierwszej pomocy. Wyposażenie stanowiska:

Omdlenie

Ratownik ma rozpoznać uraz i udzielić poprawnie pierwszej pomocy.

RK-O

Ratownik ma rozpoznać uraz i udzielić poprawnie pierwszej pomocy.

Wyposażenie stanowiska:

Karimaty (5 szt.), koc, koce termiczne (5 szt.), odłamki szkła, pięciu przygotowanych i upozorowanych poszkodowanych, fantom.

Środki do pozoracji – odłamki kości zwierzęcych, plastelina, szminki w kolorach: cynober, karmin, fluid jasny beż, puder biały, nożyczki, nóż, przylepiec, gaza, pigment do farb koloru czerwonego, dwie bluzy z długimi rękawami, farba tempera w tubie, odłamki szkła, fantom, spirytus skażony, gaziki, stolik, krzesła, butelki, puszki, magnetofon, płyty, ręcznik papierowy.

Bardzo ważne jest odpowiednie upozorowanie miejsca wypadku

Charakteryzacja pozorantów

Inscenizacja okoliczności wypadku, odpowiednia charakteryzacja i zachowanie się poszkodowanego odgrywają ogromną rolę w ćwiczeniu umiejętności udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w warunkach zbliżonych do naturalnych. Warto zadbać także o to, aby na stanowisku urazowym znalazły się osoby wcielające się w rolę świadków zdarzenia, niejednokrotnie przeszkadzających w udzielaniu pomocy.

Poszkodowani powinni być pouczeni o tym, jak mają się zachować, w jaki sposób i kiedy reagować na niewłaściwie udzieloną pomoc lub brak wsparcia psychicznego. Aby jedna symulacja urazu była przekonująca i właściwa, poszkodowany musi znać objawy i zakres pierwszej pomocy.

Sposób wykonania pozoracjiRana cięta

Z dokładnie wyrobionej plasteliny (lub przygotowanego ciasta) formuje się wałeczek długością odpowiadający pozorowanej ranie. Wałeczek przykładamy do skóry i rozprowadzamy na boki tak, aby krawędzie plasteliny były cienkie, środek natomiast miał grubość około 5-8 mm, po czym przyklejamy przylepcem do skóry.

Na środku plasteliny, w najgrubszym jej miejscu, wykonujemy nacięcie, które ma imitować ranę. Brzegi plasteliny rozchyla się na zewnątrz. Do środka nacięcia i na jego boki wkładamy nieco „gęstej krwi” (imitującej krew skrzepniętą), i na zakończenie polewamy ranę „krwią płynną”, pozwalając jej przelać się poza obręb rany. Na „krew płynną” idealnie nadaje się czerwony pigment do farb emulsyjnych. Zagęszczenie krwi wykonujemy poprzez dodanie do farbek lub pigmentu mąki kartoflanej.

Rana z ciałem obcym

Wykonując pozorację rany z tkwiącym w niej ciałem obcym, postępuje się podobnie jak przy ranie ciętej. Różnica polega jedynie na tym, że w miejscu, w którym ma tkwić ciało obce robi się dość duże (na ok. 4 – 8 mm), zgrubienie z plasteliny, zależnie od wielkości przedmiotu, który zamierzamy umiejscowić w ranie. Najlepiej nadaje się do tego celu szkło wykonane z przezroczystej butelki plastikowej.

Można je bowiem przyciąć do pożądanej wielkości i nie stanowi zagrożenia skaleczenia się podczas pozoracji i udzielania pomocy. Po umiejscowieniu przedmiotu i rozchyleniu brzegów plasteliny na zewnątrz, środek wypełnia się „gęstą krwią”.

Złamanie otwarte

Złamanie otwarte pozoruje się wykorzystując pęknięte, o ostrych brzegach kości zwierzęce. Dwa odłamy kostne przykleja się przylepcem do skóry. W plastelinie uformowanej na kształt elipsy wykonuje się otwór o poszarpanych, nierównych brzegach i tak przygotowaną plastelinę nakłada się na przyklejone kości. Po rozprowadzeniu plasteliny na boki, okolice rany modeluje się, zabarwia i pudruje, a do wnętrza nakłada się „gęstej krwi”, polewając całość „płynną krwią”.

Omdlenie

Nieprzytomnego pozoruje się rozjaśniając barwę skóry twarzy mąką kartoflaną lub fluidem, pod oczami maluje się sińce niebieskim i popielatym cieniem do powiek. Podobnie należy zrobić z powiekami. Usta maluje się ciemną kredką o odcieniu fioleto. Paznokcie można pomalować niebieskim lakierem do paznokci.

Na stanowisku urazowym należy rozsypać szkła wykonane z plastikowych butelek (można je wcześniej zabarwić czerwoną farbą).

Zatrucie alkoholowe

Zatrucie alkoholowe pozoruje się rozjaśniając barwę skóry twarzy mąką kartoflaną lub fluidem, powieki malujemy popielatym cieniem do powiek. Usta maluje się ciemną kredką o odcieniu fioleto. Poszkodowany trzęsie się, mowę ma splątana.

Jak pracujemy metodą projektu – to kolejny temat przedstawiony podczas konferencji. Zespół omówił pokrótce:

1. Istotę metody

Istotą metody projektu jest samodzielna praca uczniów (często w grupach), w trakcie której mają możliwość doskonalenia takich umiejętności jak:

- podejmowania decyzji grupowych,
- rozwiązywania konfliktów,
- wyrażania własnych opinii i słuchania opinii innych osób,
- poszukiwania kompromisu,
- dyskusowania,
- dzielenia się rolami w grupie (oraz związanymi z nimi zadaniami),
- dokonywania oceny pracy grupy.

Wykonując projekt, uczeń pod kierunkiem nauczyciela zdobywa nową wiedzę i umiejętności, uczestniczy w procesie uczenia się. Praca charakteryzuje się tym, że:

- ma określone terminy realizacji całości przedsięwzięcia oraz poszczególnych jej etapów,
- wyznaczone są osoby odpowiedzialne za jego realizację,
- znane są kryteria oceny,
- uczniowie mogą planować indywidualnie, choć częściej, zadania są realizowane w grupie,
- uczniowie pracują w znacznym stopniu samodzielnie i na własną odpowiedzialność,

- rezultaty pracy prezentowane są publicznie (na ogół na forum klasy lub szkoły),
- założenia do projektu zawierające przygotowywane są przez nauczyciela w formie instrukcji.

2. Elementy przykładowej instrukcji do projektu.

Instrukcja do projektu zawiera:

Temat projektu

Cele

- ✓ Co uczniowie mają zrobić?
- ✓ Czego się dowiedzą?
- ✓ Co nauczą się robić?

Dokładny opis zadania

- ✓ Co mają wykonać (uczniowie)?
- ✓ Jakie warunki ma spełniać ich „produkt”?

Opis sposobu pracy

- ✓ Indywidualnie czy w grupach?
- ✓ Jeśli w grupach to, jakich?

Opis zasad prezentacji

- ✓ Jaki będzie czas prezentacji?
- ✓ Z czego uczniowie mogą korzystać?
- ✓ Za co będą oceniani?

Opis systemu oceniania

- ✓ Za co i jak będą uczniowie oceniani?
- ✓ Jakie będą kryteria oceny?
- ✓ Jak będzie oceniana prezentacja?

3. Co powinno zawierać sprawozdanie z pracy – „metodą projektów”

- ✓ Strona tytułowa: tytuł i nazwa
- ✓ Spis treści
- ✓ Streszczenie projektu
- ✓ Podziękowanie
- ✓ Wstęp
  - Warunki realizacji projektu
  - Procedury badań, (jeżeli takie były prowadzone)
  - Odkrycia i informacje (dotyczą projektów badawczych)
  - Wnioski
  - Bibliografia
  - Załączniki

4. Arkusz oceny projektu

Aby ułatwić nauczycielowi ocenę wytworów uczniowskich warto opracować kartę oceny obejmującą różne etapy pracy metodą projektów.

Realizacja projektu	Kryteria oceny	Liczba punktów
Planowanie pracy	Określenie celów	4
	Zaplanowanie działań	4
	Uzasadnienie wyboru proponowanych rozwiązań	4
Realizacja projektu	Systematyczność działań	4
	Poziom przygotowania się do konsultacji	4
	Dobór odpowiednich pomocy	4
Prezentacja	Organizacja i zaplanowanie prezentacji	4
	Wykorzystanie przydzielonego czasu	4
	Upogładowienie	4
	Sposób korzystania z notatek	4
	Komunikatywność wystąpienia	4
Sprawozdanie	Poziom syntezy	4
	Estetyka	4
Współpraca w grupie	Podział zadań	4
	Sposób podejmowania decyzji	4
	Komunikacja w grupie i rozwiązywanie konfliktów	4
	Poziom współpracy i współodpowiedzialności	4
Suma punktów		68

5. Zadania nauczyciela

Zadaniem nauczyciela w pracy metodą projektów jest:

- przygotowanie uczniów do pracy tą metodą,
- sporządzenie kontraktu,
- pomoc uczniowi w sporządzeniu konspektu,
- ustalenie terminów konsultacji,
- śledzenie rytmiczności i postępów prac nad projektem,
- motywowanie do pracy,
- pomoc w przezwyciężaniu trudności,
- ocena projektu.

6. Zadania ucznia

Zadaniem ucznia w pracy metodą projektów jest:

- określenie tematu projektu,
- znalezienie dostępu do sprzętu i źródeł informacji,
- dokonanie podziału zadań,
- realizacja projektu,
- sporządzenie sprawozdania,
- zaprezentowanie projektu.

Po omówieniu zasad pracy metodą projektu, zaprezentowano kilka prac uczniowskich, wykonanych w formie prezentacji multimedialnej, albumów i posterów.